Montrealin julistus eläinten hyväksikäyttöä vastaan

Viime lokakuussa julkistettiin etiikkaan ja yhteiskuntafilosofiaan erikoistuneiden tutkijoiden julistus eläinten hyväksikäytöstä. Lähes 550 tutkijaa 40:stä eri maasta yhtyy allekirjoituksellaan julistuksen toteamuksiin eläinten nykyisenlaisen kohtelun moraalisesta kestämättömyydestä ja tarpeesta muuttaa sitä perinpohjaisesti. Julistuksen ovat allekirjoittaneet muun muassa Carol Adams, Lisa Kemmerer, Philip Kitcher ja Peter Singer. Suomalaisiin allekirjoittajiin lukeutuvat Elisa Aaltola, Arto Laitinen ja Markku Oksanen. Julistuksen taustalla on tutkijoita Montrealissa päämajaansa pitävästä ympäristö- ja eläinetiikan tutkimusryhmästä Groupe de Researche en Éthique Environmentale et Animale (GRÉEA). Julkaisemme julistuksen suomennettuna.[1]

Olemme etiikan ja yhteiskuntafilosofian tutkijoita. Työskentelemme erilaisissa filosofisissa perinteissä ja päädymme harvoin yksimielisyyteen asioista. Olemme kuitenkin yhtä mieltä siitä, että suhteemme muihin eläimiin on muututtava perustavanlaatuisesti. Tuomitsemme yhdessä käytännöt, joissa eläimiä kohdellaan esineinä tai hyödykkeinä.

Sikäli kuin eläinten hyväksikäyttöön kuuluu tarpeetonta väkivaltaa ja vahingoittamista, julistamme sen epäoikeudenmukaiseksi ja moraalisesti tuomittavaksi.

Etologia ja neurobiologia ovat vakuuttavasti todentaneet, että nisäkkäät, linnut, kalat ja monet selkärangattomat ovat tuntoisia – siis kykeneviä kokemaan mielihyvää, kärsimystä ja tunteita. Nämä eläimet ovat tietoisia subjekteja, joilla on omat näkökulmansa ympäröivään maailmaan. Tämän seurauksena niillä on myös intressejä, ja meidän käytöksemme vaikuttaa niiden hyvinvointiin ja voi olla niille hyödyksi tai vahingoksi. Vammauttaessamme koiraa tai sikaa, pitäessämme kanaa tai lohta vankeudessa ja tappaessamme vasikan lihan vuoksi tai minkin nahan takia rikomme vakavasti näiden eläinten perustavanlaatuisimpia intressejä vastaan.

Kuitenkin kaikki tämä vahingoittaminen voitaisiin välttää. Kenenkään ei selvästi tarvitse pukeutua nahkaan, käydä härkätaisteluissa tai rodeoissa taikka esitellä lapsille eläintarhoihin suljettuja leijonia. Useimmat ihmiset voivat jo nyt elää ja pysyä terveinä ilman eläinperäistä ruokaa, ja tulevaisuudessa vegaanisen talouden kasvu helpottaa asioita entisestään. Politiikan ja instituutioiden näkökulmasta eläimiä ei ole enää välttämätöntä tarkastella pelkkinä käytössämme olevina resursseina.

Ei ole moraalisesti merkityksellistä, kuuluuko yksilö lajiin *Homo sapiens* vai ei. Vaikka saattaa tuntua itsestään selvältä, että eläinten intresseillä on vähemmän merkitystä kuin ihmisten vastaavilla intresseillä, tällainen lajisortoon nojaava intuitio ei kestä lähempää tarkastelua. Muiden seikkojen ollessa yhtäläiset pelkkä tiettyyn biologiseen ryhmään kuuluminen (olipa se lajin, ihonvärin tai sukupuolen määrittämää) ei oikeuta vähäisempää huomioon ottamista tai eriarvoista kohtelua.

Ihmisten ja muiden eläinten välillä on eroja, aivan kuten lajien sisällä on eroja yksilöiden kesken. Tietyt hienostuneet kognitiiviset kyvyt synnyttävät tietenkin erityisiä intressejä, jotka puolestaan voivat olla oikeutus erityiselle kohtelulle. Subjektin kyky säveltää sinfonioita, tehdä edistyneitä matemaattisia laskelmia tai ajatella itsensä kaukaiseen tulevaisuuteen eivät ihailtavuudestaan huolimatta kuitenkaan vaikuta siihen, minkä verran hänen intressejään mielihyvän tuntemiseen ja kärsimyksen välttämiseen on syytä huomioida. Älykkäämpien yksilöiden intressit eivät ole merkittävämpiä kuin vähemmän älykkäiden vastaavat intressit. Muun väittäminen johtaisi yksilöiden luokitteluun sellaisten kykyjen perusteella, jotka eivät ole moraalisesti merkityksellisiä. Tällainen ableistinen asenne olisi moraalisesti kestämätön.

On siis hankalaa olla päätymättä seuraavaan johtopäätökseen: koska eläinten hyväksikäyttö vahingoittaa eläimiä tarpeettomasti, se on perustavanlaatuisesti epäoikeudenmukaista. Siksi on välttämätöntä toimia hyväksikäytön lopettamiseksi. Erityisesti on tähdättävä teurastamoiden sulkemiseen, kalastuksen kieltämiseen ja kasvikunnan tuotteisiin perustuvien ruokajärjestelmien kehittämiseen. Emme elättele harhaluuloja siitä, että tällaisen hankkeen tavoitteet voitaisiin saavuttaa lyhyellä aikavälillä – vaatiihan se luopumista syvään juurtuneista lajisorron tavoista ja perustavanlaatuisia muutoksia lukuisiin instituutioihin. Uskomme kuitenkin, että tavoite eläinten hyväksikäytön lopettamisesta on ainoa mahdollinen yhteinen näkemys, joka on sekä realistinen että oikeudenmukainen muille kuin ihmisille.

Suomentanut Danika Harju

Viite

1 Alkuperäinen englanninkielinen julistus sekä lista allekirjoittajista on luettavissa osoitteessa: greea.ca/en/montreal-declaration-on-animal-exploitation/